

Veel dankbare herinneringen aan John Scott

door Agnes Hylkema

Het was 27 augustus 1985, toen ik door de organisatie van de Stadsorgelconcerten in Haarlem gevraagd werd die avond een concert in de Grote of Sint-Bavokerk te registreren voor een Engelsman, genaamd John Scott, die voor het eerst daar zou spelen. Ik had nog niet eerder van hem gehoord. Toen ik boven (op het orgel) kwam, trof ik daar een roodharige, uiterst vriendelijke en hoffelijke jongeman aan, begeleid door een oudere heer, die ik leerde kennen als Dick Bekkering. En die, zoals hij zelf vertelde, jaarlijks hele concerttours in Nederland voor deze organist organiseerde.

Tijdens de repetitie met deze John Scott viel het mij op, dat hij zo gemakkelijk en doeltreffend met dit grote mechanische instrument omging. Hij kende al direct goed de weg, wist waar hij alles moest vinden.

Hij luisterde goed naar zijn registraties, naar zijn toucher, naar het ademen van het orgel in de ruimte van de kerk ... Hij wilde graag dat ik mijn mening over de registraties gaf; als ik vond dat het beter kon, moest ik dat zeggen. Omdat ik het wel anders had meegemaakt met Engelse en Duitse organisten, die zo gewend waren aan Setzers, was ik blij verrast over wat ik zag en hoorde. Die fabelachtige techniek en verfijnde muzikaliteit ... Ik was er zo van onder de indruk dat ik dat tegen Dick Bekkering zei, die trots glimlachte. Hij wist dat allang!

Nou ja, het concert was natuurlijk eersteklas, voor velen één van de beste van die orgelserie. Maar dat hoef ik niet meer toe te lichten.

In 1986 vroeg Dick Bekkering mij of ik ook bereid was elders in Nederland concerten voor John Scott te registreren, omdat hij graag een vast registrantenploegje voor hem had. Ik stemde daarmee in en dat werd het begin van een 30-jarige band en vriendschap met John Scott.

Die zomer heb ik voor hem geregistreerd in Hilversum, op het Steinmeyer-orgel in de H. Clemens Maria Hofbauerkerk, dat naar Bussum is verhuisd, en in Amsterdam, waar hij een concert gaf op het Dalstein & Haerpfel-orgel in de niet meer bestaande Adventkerk (voormalige Nieuwe Waalse Kerk).

John Scott met registrante Agnes Hylkema aan de klaviatuur van het orgel in de Sint Jan in 's-Hertogenbosch. Achter hen Dave Lazoe (r.) en Ruud Huijbregts. (Foto: Gerco Schaap, 1991)

Nog vele andere orgels zouden volgen in de jaren daarna. Elk jaar een vast werkschema, opgesteld door Dick Bekkering. Reizen met de auto, repeteren en concerten spelen/registeren. Tijdens deze bezigheden ook gezellig kletsen ... Samen met Dave Lazoe, die vaak aan de andere kant registreerde, werden we een redelijk vast team. John Scott werd in Nederland een 'graag gewild artikel'.

Een hele eer vond ik het dan ook, dat John mij vroeg een programma voor hem samen te stellen om te spelen in de Bavo in juli 1991. Dat programma heb ik nog steeds.

Mooie en onbetaalbare herinneringen heb ik ook aan mijn vele bezoeken aan St. Paul's Cathedral waar hij eerst Sub-Organist en later Director of Music was. Door John kwam ik van zeer nabij in contact met de Engelse kerkmuziektraditie en heb daardoor ongelofelijk veel koormuziek uit die traditie leren kennen, zowel oud als nieuw. Hoeveel Evensongs heb ik daar niet mogen meemaken, elk afzonderlijk van top-concertkwaliteit. En dat gebeurde daar dagelijks!

Ik herinner me nog de eerste keer dat ik er een Evensong bijwoonde. Door die fantastische akoestiek in de kathedraal klinkt de muziek alsof ze van boven komt. Zo betoverend ... Dat had ik nog nooit zo beleefd en ik had geruime tijd nodig om weer op deze wereld terug te keren.

Verschillende keren mocht ik repetities voor de Evensong of mis meemaken in het repetitielokaal, beneden in de crypte. Daar heb ik gezien hoe John met engelengeduld en precisie de stukken instudeerde met de jongens en de heren. Frasiering zus, ademhaling zo. Verplicht aantekeningen maken met potlood in de muziek! En je hoorde die dingen ook terug in de uitvoering. Zo heb ik gaandeweg veel geleerd over hoe het eraan toe ging bij de totstandkoming van een dienst.

Een aantal jaren ging ik met 1^e advent of op kerstavond naar St. Paul's om die bijzondere processiediensten mee te maken. Daar had je tickets voor nodig, om op een mooie, gereserveerde plaats te zitten, maar John heeft die altijd voor me geregeld en zo kon ik overal met mijn neus vooraan zitten. Hij zorgde ook voor kaartjes voor die typisch Engelse 'memorial services' voor de Londense brandweer of oorlogsverpleegsters en andere speciale gelegenheden. Ik had daar niets te zoeken, maar ik zat er wel ... Of bij de 'special services' met de Queen Mother, als patrones van de vrienden van St. Paul's ...

Als orkest-dirigent was John evengoed een vakman. Alles en iedereen had hij onder controle. Had altijd goede musici en natuurlijk het St. Paul's Choir. Op cd's zijn verschillende voorbeelden te vinden van het brede repertoire dat hij beheerste, tot filmmuziek aan toe. Hij vertelde mij wel eens, dat hij het 'thrilling' vond om dat soort uitvoeringen met koor en orkest te doen. Hij kon zich er in uitleven. Door zijn positie in St. Paul's had hij natuurlijk ook de gelegenheid om dat te doen.

Verschillende keren heb ik er ook de *Johannes-Passion* van Bach en de *Messiah* van Händel meegemaakt, die qua kwaliteit makkelijk in b.v. het Amsterdamse Concertgebouw hadden kunnen plaatsvinden. Het eigenaardige bij de *Johannes-Passion* was wel, dat de tekst in het Engels werd gezongen. Een regelrechte ergernis voor John, maar hij kreeg het maar niet voor elkaar om die in het Duits te mogen uitvoeren, want dan zou het volgens de 'Dean and Chapter' geen 'service' zijn.

Het Willis-orgel van St. Paul's beschouwde ik altijd als het romantische broertje van het Bavo-orgel. Een fantastisch instrument met die zachte 32-voets pedaalregisters, met die mooie tongwerken en andere soloregisters, met dat mooie, brede plenum, d.m.v. afzonderlijke secties door de kathedraal verspreid. Dat trouwens ook schel kon gillen, als dat moest...

Verschillende orgelconcerten uit de *Celebrity Series* heb ik bezocht. Een absolute topper was het concert van John op 5 november (Guy Fawkes Day, vuurwerk!) 1992. Hij speelde toen Duruflé, Bach, Howells en Mathias. Maar het knalstuk was wel Reubke, de Sonate over Psalm 94. Nog nooit heb ik dat stuk zo spectaculair horen spelen, met dat sinistere begin, dan met afwisselend dat enorme plenum en de zachtere delen, met veel zwelkastgebruik. Met die geweldige techniek en muzikaliteit stond hij ver boven de materie. Ik herinner me nog dat hij tijdens het spelen halverwege het stuk, rechts over zijn schouder controleerde, of hij de windmotor voor de Royal Trumpets van de 'West Section' wel had aangezet. Hij wist zo geraffineerd met een enorme spanningsboog naar de climax van dat stuk toe te werken met aan het eind dan die geweldige Royal Trumpets, dat ik dacht dat ik van mijn stokje ging! Dat concert vond ik toen het beste dat ik ooit gehoord had.

Naast de concerten in Nederland heb ik ook met zekere regelmaat recitals in het buitenland voor John geregistreerd. Hem ophalen van één of ander vliegveld, zonder Tomtom in de drukke plaats van bestemming het hotel vinden en daarna meteen aan het werk.

In Duitsland, zoals Weingarten, Karlsruhe, Bonn en nog een paar plaatsen.

Wat mij altijd zo fascineerde was, dat John in muzikaal opzicht zo gemakkelijk kon overschakelen van een mooi, historisch barokorgel naar een neoromantisch 1960-orgel van middelmatige kwaliteit. Zo had hij in Weingarten in een mum van tijd dat prachtige orgel in de vingers en speelde hij een wondermooi concert. Met mij aan de ene kant en de vaste organist van het orgel, Herr Hamm, aan de andere. Dan wenste ik wel, dat ik lekker onderuit in de kerk kon zitten luisteren in plaats van daarboven supergeconcentreerd te staan zweten. Want als je registreert voor een organist van dat kaliber, is ook een foutje maken er voor mij niet bij. Twee dagen daarna speelde hij dan weer elders, op een zeer middelmatig romantisch orgel, maar dat ging hem net zo goed af. Hij zette zijn oren open en koos zo een palet van registerkleuren. Hij wist zelfs de beroedste tongwerken nog mooi te laten klinken.

Registraties uitzoeken in Karlsruhe. (Foto: Agnes Hylkema)

Een andere keer had hij een concert in Karlsruhe. In januari. Daar was een buitengewoon enthousiaste organist, die ongeveer ieder half uur langskwam tijdens de repetitie. Maar hij pikte per vergissing de kerksleutels mee en daar zaten we na afloop tegen middernacht, in het donker ... Nergens konden we een uitgang vinden, alles zat op slot. Toen zijn we maar in het torentje op de wenteltrap gaan zitten en probeerden door een piepklein raampje de schaarse voorbijgangers in de donkere avond toe te roepen. Zo van: "Bitte, bitte, wir sind eingeschlossen, können Sie bitte den Organist anrufen...!" Dan keken die mensen om zich heen om te zien waar dat geroep vandaan kwam, maar zagen niemand. Dachten dan, dat ze voor de gek werden gehouden en liepen enigszins schichtig weer door.

Pas na lange tijd was er een meisje dat eraan dacht om ook omhoog naar de toren te kijken, waar we druk met onze handen zwaaiden. Die heeft toen de organist gehaald, die overliep van excuses.

Het waren mooie tijden en ik voel me erg bevoorrecht dat ik dit allemaal met John Scott heb mogen meemaken. Wat heb ik in die jaren veel van hem geleerd! Hij was, zoals een oud-Stadsorganist van Haarlem eens opmerkte, "een witte raaf".

John is nu 6 weken geleden overleden en nog kan ik me dat niet goed realiseren. Het laatste concert dat ik voor hem registreerde, was in onze eigen Grote of Sint-Bavokerk in Haarlem, op 31 juli 2014. Samen met Lily, zijn huidige vrouw, die ook de hiernaast afgebeelde foto van ons nam. Nu zal ik hem daar nooit meer registreren. Ik zal hem erg missen.

R.I.P., John!

Haarlem, 27 september 2015
Agnes Hylkema

